

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Karla Šimky a soudkyň JUDr. Miluše Doškové a Mgr. Evy Šonkové v právní věci žalobkyně: **Avis Autovermietung GmbH**, se sídlem Laaer-Berg-Straße 43, 1100 Wien, Spolková republika Rakousko, jednající prostřednictvím organizační složky se sídlem Klimentská 1216/46, Praha 1, zast. Mgr. Václavem Žaludem, advokátem se sídlem V Celnici 1034/6, Praha 1, proti žalovanému: **Krajský úřad Moravskoslezského kraje**, se sídlem 28. října 2771/117, Ostrava, ve věci žaloby proti rozhodnutí žalovaného ze dne 7. 9. 2016 č. j. MSK 83232/2016, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 11. 7. 2018, č. j. 22 A 173/2016 – 33,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žalovaný **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovaný **j e p o v i n e n** zaplatit do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku žalobkyni k rukám jejího zástupce na náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti částku ve výši 4114 Kč.

O d ů v o d n ě n í :

I. Rozsudek krajského soudu

[1] Krajský soud v Ostravě (dále jen „krajský soud“) zrušil v záhlaví uvedeným rozsudkem rozhodnutí ze dne 7. 9. 2016 č. j. MSK 83232/2016, kterým žalovaný zamítl odvolání žalobkyně a potvrdil rozhodnutí Magistrátu města Ostravy (dále jen „magistrát“). Posledně jmenovaným rozhodnutím byla žalobkyni uložena pokuta ve výši 1500 Kč a povinnost nahradit náklady řízení ve výši 1000 Kč za správní delikt podle § 125f odst. 1 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, ve znění účinném ke dni rozhodnutí žalovaného (dále jen „zákon o silničním provozu“). Správního deliktu se měla dopustit tím, že nezajistila, aby při užití vozidla tovární značky Peugeot 208, reg. zn. X, jehož byla v době skutku provozovatelem, byly dodržovány povinnosti řidiče a pravidla provozu na pozemních komunikacích. Deliktu se měl řidič vozidla dopustit porušením zákonné povinnosti podle § 4 písm. c) zákona o silničním provozu.

[2] Krajský soud dospěl k závěru, že v posuzovaném případě nebyly splněny podmínky pro zahájení řízení o správním deliktu provozovatele vozidla, neboť magistrát v rozporu s § 125f zákona o silničním provozu neučinil kroky nezbytné ke zjištění osoby přestupce a předčasně v rozporu s § 66 odst. 3 písm. g) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o přestupcích“), odložil přestupek a vedl řízení o správním deliktu provozovatele vozidla. Krajský soud především zdůraznil, že žalobkyně jako provozovatel vozidla (autopůjčovna) sdělila osobu řidiče. Magistrát tak měl učinit všechny do úvahy přicházející kroky směřující k tomu, aby byl potrestán pachatel přestupku, neboť měl pro jeho zjištění potřebné indicie. Předpokladem zahájení přestupkového řízení s řidičem není jistota o pachatelství označené osoby, neboť by tím docházelo k zaměňování „zjištění totožnosti“ a „usvědčení“ pachatele. Za této situace se tedy jevilo odložení přestupkové věci být pouhou formalitou učiněnou proto, aby bylo možno zahájit řízení o správním deliktu s provozovatelem vozidla.

II. Kasační stížnost žalovaného a vyjádření žalobkyně

[3] Žalovaný (dále jen „stěžovatel“) v kasační stížnosti podané v zákonné lhůtě uplatnil důvod podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

[4] Stěžovatel namítl, že magistrát učinil všechny potřebné kroky ke zjištění pachatele ve smyslu § 125f odst. 4 zákona o silničním provozu, které se mu reálně nabízely. Provozovatel vozidla sdělil údaje o totožnosti řidiče velmi nestandardním způsobem, navíc šlo o údaje neúplné a nesprávné, neboť adresa údajného řidiče neexistovala. Pokud by tedy z tohoto důvodu magistrát zahájil řízení o správním deliktu s provozovatelem vozidla, nebylo by možné jeho postupu nic vytknout.

[5] Magistrát však vyhledal správnou adresu, na niž zaslal dvakrát výzvu k podání vysvětlení, resp. k vyjádření ve věci. Poprvé byla výzva osobě fakticky doručena, avšak nebylo na ni nijak reagováno. Podruhé již výzvu ani nebylo možno doručit. Požadavek krajského soudu, aby správní orgán za této situace znovu vyzýval sděleného řidiče k podání vysvětlení nebo mu dokonce ukládal pořádkovou pokutu, jde podle stěžovatele již nad rámec nezbytných kroků. Stejně jako vyžádání si smlouvy mezi žalobkyní a uvedeným řidičem. Magistrát totiž nepochyboval, že žalobkyně předala vozidlo do dispozice konkrétní osobě na základě smluvního ujednání. Podstatné bylo, že se pokusil ověřit, zda osoba, které měla žalobkyně dle svého sdělení vozidlo svěřit, toto vozidlo

pokračování

v daném místě a čase řídila. Žádná smlouva pak nemůže prokázat, a to ani ve spojení s tvrzením žalobkyně, že daná osoba skutečně řídila v daném místě a čase konkrétní vozidlo. Za této situace má stěžovatel za to, že nebylo možné zjistit pachatele přestupku, neboť jediný, kdo tuto informaci mohl vědět, byl sdělený řidič.

[6] Bezvýznamné je podle stěžovatele i krajským soudem požadované zahájení řízení o přestupku proti sdělenému řidiči. Ten na zasláné výzvy nijak nereagoval, a lze tedy důvodně předpokládat, že tím spíše by nereagoval v postavení obviněného z přestupku, který není povinen na svou obhajobu nic uvádět a není povinen se k věci nijak vyjadřovat. Zahájení takového řízení by podle stěžovatele bylo absurdním formalismem, činěným pouze za tím účelem, aby mohlo být následně zastaveno. Relevantní informace k přestupku a k osobě pachatele nebylo totiž možno zjistit žádným jiným způsobem než od něj, neboť pouze on sám věděl, zda vozidlo řídil on, nebo jej svěřil jiné osobě.

[7] Stěžovatel na závěr uvedl, že pokus zjistit nejprve řidiče – pachatele přestupku je pro provozovatele vozidla v jistém smyslu určitým zákonem upraveným „bonusem“, neboť by měl jinak odpovídat přímo (takovou právní úpravu má mnoho evropských států). Není sice zajisté na benevolenci správních orgánů, zda tento „bonus“ provozovateli poskytnou, či nikoliv, pojem „nezbytné kroky“ má být ale vykládán především v jeho gramatickém významu jako „nutné, nepostradatelné, nevyhnutelné“. Má jít tedy o minimum, o to, aby řidič vozidla „dostal šanci“ vyřídit věc jako přestupek. Jestliže jí však nevyužije, odpovědnost za porušení zákona se „vrací“ zpět k provozovateli. Zákon přitom dává poměrně krátkou lhůtu pro odložení přestupku, byť jde o pořádkovou lhůtu. Stěžovatel tedy nepovažuje v žádném případě za formalitu, jestliže se magistrát pokusil opatřit vysvětlení od sděleného řidiče vozidla, avšak ten, ačkoliv výzvu osobně převzal, nijak nereagoval. Magistrát se tedy nedozvěděl žádné další indicie, na základě nichž by měl činit další kroky ke zjištění pachatele přestupku. S ohledem na výše uvedené stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[8] Žalobkyně ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedla, že výklad zastávaný stěžovatelem je v přímém rozporu se subsidiaritou správního deliktu provozovatele vozidla. Vedl by k odložení věci v přestupkovém řízení vždy při pasivitě obviněného pachatele. Pokuta za spáchaný přestupek by měla mít například i preventivní charakter na budoucí jednání řidiče, ale stěžovatelovým jediným zájmem je, aby byla věc vyřízena správním trestáním provozovatele vozidla. Žalobkyně upozornila, že její odpovědnost za správní delikt je dovozována z nesprávného závěru o splnění předpokladů pro odložení věci, který však nemohla napadnout žádným oprávněným prostředkem.

[9] V projednávaném případě žalobkyně písemně sdělila k výzvě magistrátu údaje o totožnosti řidiče, který si od ní v období od 29. 6. do 24. 7. 2015 pronajal předmětné vozidlo. Podala tedy požadované vysvětlení ve smyslu § 60 zákona o přestupcích (srov. § 125h odst. 6 zákon o silničním provozu). K tomuto doložila výpis ze svého interního systému o smlouvě o nájmu vozidla s uvedeným řidičem dokládající jeho výlučné užívání v době údajného spáchaní přestupku. Samotnou smlouvu si magistrát nevyžádal. V této situaci, v níž žalobkyně předložila důkazy odůvodňující zahájení přestupkového řízení proti určité osobě [§ 66 odst. 3 písm. f) zákona o přestupcích, *a contrario*] a ta pouze

nepřevzala písemnost zaslou magistátem, nelze uvažovat o naplnění podmínek pro zahájení řízení o správním deliktu podle § 125f odst. 1 zákona o silničním provozu. Účelem jeho zavedení byla eliminace problému tzv. výmluv na osobu blízkou, nikoli správní trestání provozovatelů vozidel za spáchání přestupků jejich řidiči. Na základě těchto dokladů měl magistrát dostatek podkladů k tomu, aby proti označenému řidiči řízení o spáchaném přestupku zahájil.

[10] Stěžovatel směřuje určení totožnosti řidiče s usvědčením pachatele. To, zda řidič skutečně přestupek spáchal, se totiž zkoumá v řízení o přestupku. Řízení o přestupku mohlo být řešeno bez dalšího ve formě příkazního řízení (§ 87 zákon o přestupcích), protože z odůvodnění rozhodnutí magistrátu vyplývá, že označený řidič si poštu přebíral. Z uvedených důvodů nedostal magistrát své povinnosti podle § 125f odst. 4 písm. a) zákona o silničním provozu a již jen z těchto důvodů nebyly splněny zákonné předpoklady pro projednání správního deliktu ve správním řízení a toto řízení mělo být zastaveno. Z výše uvedených důvodů žalobkyně navrhla kasační stížnost zamítnout.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[11] Nejvyšší správní soud přezkoumal na základě kasační stížnosti napadený rozsudek v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnil stěžovatel v podané kasační stížnosti, přitom sám neshledal vady uvedené v odstavci 4, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti.

III.A Skutkový stav

[12] Z předložených spisů vyplývá, že dne 21. 7. 2015 oznámila Městská policie města Opava magistrátu podezření ze spáchání přestupku podle § 125c odst. 1 písm. k) zákona o silničním provozu. Přestupku se dopustil neznámý řidič vozidla tím, že dne 10. 7. 2015 v době nejméně od 7:30 do 7:37 hodin při užití předmětného vozidla na místní pozemní komunikaci v obci Opava na ulici S. u domu č. X nerespektoval svislou dopravní značku IP 25a „Zóna s dopravním omezením“ s vyobrazením mimo jiné dopravní značky B 29 „Zákaz stání“ a v takto označeném prostoru pozemní komunikace zastavil a stál po dobu delší, než je nezbytně nutné k nastoupení nebo vystoupení přepravovaných osob anebo k neprodlenému naložení nebo složení nákladu. Tímto jednáním porušil § 4 písm. c) zákona o silničním provozu v návaznosti na § 12 odst. 1 písm. gg) a § 9 odst. 1 písm. ii) vyhlášky Ministerstva dopravy a spojů č. 30/2001 Sb., kterou se provádějí pravidla provozu na pozemních komunikacích a úprava a řízení provozu na pozemních komunikacích.

[13] Magistrát po zjištění provozovatele vozidla zaslal výzvu organizační složce žalobkyně k zaplacení pokuty ve výši 500 Kč společně s vyrozuměním o možnosti sdělit mu údaje o totožnosti řidiče. Na základě této výzvy bylo magistrátu žalobkyní ve stanovené lhůtě sděleno: jméno a příjmení řidiče, jeho datum narození, adresa (bez uvedení konkrétní země), číslo řidičského průkazu, doba nájmu vozidla a číslo smlouvy o nájmu. Magistrát po dohledání správné adresy (žalobkyně uvedla adresu J T., L. G. X, X K., přičemž správně mělo být J-T., L. G. X, X K., což zjistil magistrát zadáním adresy do vyhledávače <http://maps.google.com>) tuto označenou osobu vyzval jako provozovatele

pokračování

vozidla k zaplacení pokuty či uvedení totožnosti řidiče. Výzva byla doručena, k reakci označené osoby ani k zaplacení pokuty však nedošlo. Magistrát tak věc odložil a zahájil řízení o správním deliktu proti organizační složce žalobkyně, které bylo skončeno rozhodnutím o spáchání správního deliktu. Proti tomuto rozhodnutí podala žalobkyně odvolání, na základě něž stěžovatel shledal pochybení magistrátu a jeho rozhodnutí zrušil. Stěžovatel konstatoval, že magistrát měl označeného řidiče vyzvat k podání vysvětlení, ne s ním jednat jako s provozovatelem vozidla, kterým nebyl, a nadto magistrát nesprávně jednal s organizační složkou žalobkyně, která nemá právní osobnost. Magistrát poté vyzval žalobkyni k zaplacení pokuty, případně sdělení totožnosti řidiče, na což žalobkyně nereagovala. Zároveň byla osoba, kterou žalobkyně označila v rámci řízení s organizační složkou, vyzvána k podání vysvětlení. Té však výzva nebyla doručena a vrátila se magistrátu s tím, že „korespondenci nepřijali na uvedené adrese“. Magistrát i toto řízení o přestupku odložil, zahájil řízení o správním deliktu se žalobkyní a následně ve věci rozhodl tak, že žalobkyně se dopustila správního deliktu. Ta se proti rozhodnutí odvolala a stěžovatel odvolání nyní napadaným rozhodnutím zamítl.

III.B Odpovědnost provozovatele vozidla za správní delikt

[14] Podle § 10 odst. 3 zákona o silničním provozu *(p)rovozovatel vozidla zajistí, aby při užití vozidla na pozemní komunikaci byly dodržovány povinnosti řidiče a pravidla provozu na pozemních komunikacích stanovená tímto zákonem.*

[15] Podle § 125f odst. 1 zákona o silničním provozu *(p)rávnická nebo fyzická osoba se dopustí správního deliktu tím, že jako provozovatel vozidla v rozporu s § 10 nezajistí, aby při užití vozidla na pozemní komunikaci byly dodržovány povinnosti řidiče a pravidla provozu na pozemních komunikacích stanovená tímto zákonem.*

[16] Podle § 125f odst. 2 písm. a) zákona o silničním provozu *(p)rávnická nebo fyzická osoba za správní delikt odpovídá, pokud porušení pravidel bylo zjištěno prostřednictvím automatizovaného technického prostředku používaného bez obsluhy při dohledu na bezpečnost provozu na pozemních komunikacích nebo se jedná o neoprávněné zastavení nebo stání.*

[17] Podle § 125f odst. 4 písm. a) zákona o silničním provozu *(o)becní úřad obce s rozšířenou působností správní delikt podle odstavce 1 projedná, pouze pokud učinil nezbytné kroky ke zjištění pachatele přestupku a nezahájil řízení o přestupku a věc odložil, protože nezjistil skutečnosti odůvodňující zahájení řízení proti určité osobě.*

[18] Podle § 66 odst. 3 písm. g) zákona o přestupcích *správní orgán věc dále odloží, jestliže nezjistí do šedesáti dnů ode dne, kdy se o přestupku dozvěděl, skutečnosti odůvodňující zahájení řízení proti určité osobě.*

[19] V projednávané věci je mezi stranami spor o výklad a aplikaci § 125f odst. 4 písm. a) zákona o silničním provozu, konkrétně o výklad, co spadá pod tzv. nezbytné kroky ke zjištění pachatele přestupku a zda k jejich provedení v projednávaném případě došlo, tedy zda byly naplněny podmínky pro projednání správního deliktu se žalobkyní.

[20] V první řadě je nutné zdůraznit obecná východiska k odpovědnosti provozovatele vozidla podle § 125f zákona o silničním provozu. Z tohoto ustanovení plyne, že

odpovědnost provozovatele vozidla je objektivní, za pouze výslovně vymezené správní delikty a je subsidiární vůči odpovědnosti řidiče za přestupek (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 11. 2014, č. j. 1 As 131/2014 - 45). Při výkladu a aplikaci § 125f zákona o silničním provozu „nelze ztrácet ze zřetele smysl a účel úpravy správního deliktu provozovatele vozidla, kterým bylo postihnout tzv. problematiku osoby blízké. V případech překročení maximální povolené rychlosti naměřeného pomocí automatických radarů a v případech nesprávného parkování správní orgány často jednoznačně zjistily spáchání přestupku, ale při zjišťování totožnosti pachatele byly odkázány na vysvětlení podané registrovaným provozovatelem vozidla. Pokud provozovatel odepřel podání vysvětlení s tím, že by jím vystavil postihu osobu blízkou (§ 60 odst. 1 věta za středníkem zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů), správní orgány se ocitly ve stavu důkazní nouze a věc odložily, protože při množství podobných dopravních přestupků bylo vyloučeno zjišťovat totožnost přestupců jinými způsoby. Cílem zavedení úpravy správního deliktu provozovatele vozidla bylo, aby zmíněná delikttní jednání nezůstala nepotrestána a aby za ně v případě nezjištění totožnosti pachatele odpovídal provozovatel vozidla (zdůraznění provedeno nyní NSS), kterému byla § 10 odst. 3 zákona o silničním provozu stanovena povinnost zajistit, aby při užití vozidla byly dodržovány povinnosti řidiče a pravidla provozu na pozemních komunikacích (viz zápis z hlasování v Poslanecké sněmovně o návrhu novely zákona o silničním provozu vráceném Senátem ze dne 6. 9. 2011, dostupný na <http://www.psp.cz/eknih/2010ps/stenprot/021schuz/s021045.htm>).“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 10. 2015, č. j. 8 As 110/2015 - 46).

[21] Zároveň je však pravdou, že by bylo „proti smyslu úpravy správního deliktu provozovatele vozidla vyžadovat po správních orgánech rozsáhlé kroky směřující k určení totožnosti přestupce, nemají-li pro takové zjištění potřebné indicie a případné označení řidiče provozovatelem vozidla k výzvě podle § 125h odst. 6 zákona o silničním provozu zjevně nevede, resp. nemůže vést k nalezení a usvědčení pachatele přestupku (zdůraznění provedeno nyní NSS). Budou-li mít správní orgány (ať již na základě označení řidiče provozovatelem vozidla nebo na základě jiných skutkových okolností) reálnou příležitost zjistit přestupce, musí se o to pokusit.“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 10. 2015, č. j. 8 As 110/2015 - 46).

[22] Nejvyšší správní soud v praxi odlišil také určité případy, v nichž „pátrací“ povinnost správních orgánů, tedy povinnost pokusit se primárně zjistit skutečného řidiče, neplatí, resp. je oslabena. Byly jimi případy, ve kterých provozovatel vozidla označil osobu údajného řidiče z důvodu učinění pouhé procesní obstrukce bez reálného obsahu, konkrétně když neuvedl (a) dostatečné množství osobních údajů konkrétní osoby, aby ji bylo možné identifikovat a kontaktovat, popřípadě uvedl údaje smyšlené či falešné, nebo (b) šlo o provozovatele, respektive jejich zástupce, kteří opakovaně jednali v podobných věcech obstrukčním způsobem (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 10. 2019, č. j. 2 As 346/2018 - 22). Ve věcech, v nichž se jedná o odpovědnost provozovatele vozidla za správní delikt podle § 125f zákona o silničním provozu, je třeba výše uvedené obecné závěry své judikatury aplikovat individuálně podle konkrétních skutkových okolností.

III.C Aplikace na projednávaný případ

[23] Stěžovatel se s ohledem na výše uvedené mylí v obecné rovině, pokud má za to, že možnost uvedení totožnosti řidiče je jakýmsi „bonusem“ pro provozovatele vozidla. Primárně je totiž nutné zjistit skutečného pachatele přestupku, k čemuž musí správní

pokračování

orgán provést nezbytné kroky, a pokud tak nelze na základě zjištěných indicí učinit, až následně může být projednán správní delikt s provozovatelem vozidla.

[24] V nyní projednávaném případě z ničeho nevyplývá, že by se jednalo o situaci popsané v bodech (a) a (b), tedy není možné správní orgány zprostit oné „pátrací“ povinnosti, resp. ji oslabit. Žalobkyně (autopůjčovna) totiž na výzvu magistrátu sdělila totožnost řidiče (nájemce vozidla) podle pokynů v poučení této výzvy (sdělila jméno a příjmení řidiče, jeho datum narození, adresu, ačkoliv bez uvedení konkrétní země, navíc uvedla číslo řidičského průkazu, dobu nájmu vozidla a číslo smlouvy o nájmu), aniž by z jejího jednání vyplynulo, že tak činí obstrukčně proto, aby ztěžovala a prodlžovala řízení (což ani správní orgány netvrdily). Žalobkyně tedy vznesla zcela plausibilní tvrzení, že předmětné vozidlo v době spáchání přestupku pronajala jiné osobě, přičemž ta tak v předmětné době mohla být řidičem vozidla, a tedy i přestupcem. Je zcela běžné, že české půjčovny aut půjčují svá vozidla cizincům žijícím v jiných státech, kteří za nějakým účelem navštívili Českou republiku (turistům, obchodním cestujícím, lidem zde krátkodobě pracujícím, např. vyslaným manažerům apod.). Ti, kdo si takto auto půjčí, je také obvykle řídí. Jistě je mohou také svěřit, i když se třeba smluvně zavázali tak neučinit, i jiné osobě, nicméně pravidelný běh věcí je obvykle takový, že ten, kdo si auto půjčí, je také většinou řídí. Příklad v řadě ohledů podobný nyní projednávanému řešil Nejvyšší správní soud i v nedávném rozsudku ze dne 25. 3. 2020, č. j. 9 As 311/2018 - 27.

[25] Stěžovatel se dále mýlí, pokud konstatuje, že magistrát mohl rovnou vyvodit odpovědnost žalobkyně jako provozovatele vozidla za správní delikt, neboť uvedla nepřesnou adresu. Sam magistrát totiž ve svém rozhodnutí uvedené pochybení žalobkyně v adrese označil pouze za písařskou chybu při jejím přepisu (žalobkyně uvedla adresu *J T., L. G. X, X K.*, přičemž správně mělo být *J-T., L. G. X, X K.*). Jak dále vyplývá z rozhodnutí magistrátu, samo upřesnění adresy (včetně země původu tvrzeného řidiče, a sice Belgie) za pomoci vyhledávače <http://maps.google.com> mu nečinilo žádné větší obtíže. Forma, kterou žalobkyně sdělila totožnost řidiče, byla sice nestandardní (žalobkyně vytiskla údaje o řidiči na zadní stranu magistrátem zaslané výzvy, doslova za jméno, příjmení a funkci úřední osoby), pokud ji však magistrát vyhodnotil jako hrubě urážlivou, měl využít k jejímu postihu k tomu určený právní prostředek (viz § 62 odst. 2 správního řádu). Tím však není vyvození odpovědnosti provozovatele vozidla za správní delikt.

[26] Stěžovatel dále namítal, že magistrát učinil všechny nezbytné kroky ke zjištění skutečného pachatele přestupku, neboť na žalobkyni zmíněnou adresu zaslal (opakovaně) výzvu k podání vysvětlení, která se mu ale vrátila s tím, že „korespondenci nepřijali na uvedené adrese“. Toto pouhé první vrácení zásilky však nemůže být v tomto konkrétním případě důvodem pro odložení věci kvůli nezjištění skutečnosti odůvodňující zahájení řízení proti určité osobě. Jak uvedl Nejvyšší správní soud v obdobném případě, *„(p)rvostupňový správní orgán měl k dispozici dostatek konkrétních identifikačních údajů sdělené osoby; pakliže jejich pravdivost nevyloučil lustrací sděleného řidiče v centrálním registru obyvatel, nebylo na místě ihned při (teprve) první obtíži s doručováním zanechat všech dalších kroků a bez dalšího přistoupit k odložení věci (...) Nelze taktéž bez dalšího dát za pravdu úvaze žalovaného, že pokud označený řidič nemá domovní schránku, nevyzvedne si na základě výzvy zanechané na jiném vhodném místě poštovní zásilku osobně na poště. Stěžovatel má sice pravdu v tom, že prvostupňový správní orgán se nedozvěděl žádné další indicie, na základě kterých by*

mohl zjistit pachatele přestupku; ve shodě s krajským soudem však již nelze souhlasit s jeho přesvědčením, že k tomu prvostupňový správní orgán využil veškeré možnosti, které se mu rozumně nabízely.“ (např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 10. 2019, č. j. 2 As 346/2018 - 22).

[27] Pro vyjasnění okolností ohledně stěžovatelem tvrzeného „prvního“ doručování výzvy údajnému řidiči, který si na sdělené adrese zásilku převzal, Nejvyšší správní soud konstatuje následující. Je pravdou, že magistrát výzvu, kterou si tvrzený řidič převzal dne 27. 8. 2015, zaslal. Jednalo se ale o výzvu k zaplacení blokové pokuty a k případnému sdělení totožnosti řidiče, neboť magistrát považoval sděleného řidiče chybně za provozovatele vozidla. Tento nesprávný závěr magistrátu byl také jedním z důvodů pro zrušení jeho původního rozhodnutí. Nicméně třebaže uvedené doručení nemělo kvůli zrušení rozhodnutí magistrátu žalovaným žádný podstatný význam pro další procesní postup magistrátu, bylo přinejmenším signálem toho, že ten, komu bylo do Belgie doručováno, je s vysokou pravděpodobností existující fyzickou osobou, jejíž osobní údaje (jméno a adresa) souhlasí s těmi, které magistrátu sdělila žalobkyně, jelikož tato osoba zásilku vskutku převzala.

[28] Jako další nezbytný krok v projednávaném případě, který měl magistrát učinit, se, s ohledem na výše uvedené okolnosti případu, jeví vyžádání smlouvy o nájmu, případně dalších informací, kterými žalobkyně o osobě možného přestupce disponovala. Magistrát ze smlouvy a dalších dat totiž mohl zjistit další skutečnosti, např. jiné kontaktní údaje, které jdou již nad povinnost provozovatele vozidla k uvedení totožnosti řidiče (např. další adresu označeného řidiče, jeho elektronickou adresu či telefonní kontakt), na nichž mohl magistrát sděleného řidiče kontaktovat. Taktéž mohl získat informace ohledně možnosti či nemožnosti při nájmu vozidla přenechat jej jiné osobě, jakkoli z toho, že na sebe někdo převzal určitou soukromoprávní povinnost (např. řídit vozidlo výlučně sám), ještě neplyne, že tuto povinnost také fakticky dodržel. Není vyloučeno, že by žalobkyně měla k dispozici osobní údaje i o případné další osobě, jež měla půjčené auto spolu s řidičem užívat – například půjčí-li si auto v ČR pár zahraničních turistů, přičemž má řídit jen jeden z nich, druhý z pohledu jejich soukromoprávních závazků k pronajímateli nikoli. Takováto druhá osoba by však přesto mohla být pravděpodobným řidičem v případě, že by vyšlo najevo, že v rozhodnou dobu neřídil ten, kdo si auto „na své jméno“ pronajal, neboť je dobře představitelné, že by nájemci mohli soukromoprávní ujednání nedodržet.

[29] V daném případě je však nejpodstatnější, že Nejvyšší správní soud má ve shodě se žalobkyní a v zásadě i s krajským soudem za to, že všechny skutečnosti, které se magistrát do té doby dozvěděl, byly dostatečné k zahájení řízení o přestupku s označeným řidičem. Ačkoliv je běžně za součást tzv. nezbytných kroků ke zjištění pachatele přestupku považováno zaslání výzvy k podání vysvětlení adresované tvrzenému řidiči (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 9. 2019, č. j. 8 As 243/2017 - 36), v daném případě je situace odlišná s ohledem na pronájem předmětného vozidla. Ze zjištěných skutečností totiž vyplývá, že to byl žalobkyní uvedený řidič, kdo měl předmětné vozidlo v nájmu na základě smluvního ujednání s žalobkyní. Přitom „*institut podání vysvětlení dle § 60 odst. 1 zákona o přestupcích slouží pouze k objasnění skutečností, bez kterých nemá správní orgán dostatek informací k zahájení správního řízení. Správní orgán může přistoupit k užití institutu podání vysvětlení pouze v případě, kdy vysvětlení nezbytně potřebuje a zároveň*

pokračování

si rozhodné skutečnosti nemůže zjistit jiným postupem, který by nezatěžoval dotčené osoby (§ 6 odst. 2 správního řádu). V případě, kdy takto prvostupňový orgán nepostupoval, vykonával svá formální oprávnění ultra vires, tedy mimo svoji pravomoc.“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 9. 2019, č. j. 8 As 243/2017 - 36). Pokud měl tedy magistrát údaje o totožnosti osoby, které vozidlo provozovatel pronajal, a bylo zjevné, v čem mělo protiprávní jednání spočívat, kdy, kde a za použití jakého vozidla, měl jasné informace pro zahájení řízení o přestupku a další vysvětlení ze strany řidiče nebylo ve smyslu § 60 odst. 1 zákona o přestupcích nezbytné. Lze totiž důvodně předpokládat, že toto vozidlo označený řidič řídil i v době spáchání přestupku. Magistrát (ani žalovaný) přitom skutečnost, že to byl tvrzený řidič, kdo měl vozidlo v nájmu, nezpochybňoval, a proto si k jejímu ověření ani nevyžádal předmětnou smlouvu. Zjištění, zda tvrzený řidič toto vozidlo v daném místě a čase skutečně řídil, je pak věcí samotného řízení o přestupku.

[30] Pro úplnost Nejvyšší správní soud dodává, že co se týče krajským soudem zmiňované možnosti uložení pořádkové pokuty k donucení uvedeného řidiče k podání vysvětlení, užití tohoto prostředku je v daném případě poněkud komplikované. V konkrétní situaci by totiž neměl magistrát k požadování podání vysvětlení po řidiči oprávnění, neboť toto vysvětlení by k zahájení řízení o přestupku zřetelně nezbytně nepotřeboval. Výzva k podání vysvětlení obsahující pohružku uložení pořádkové pokuty by byla proto nezákonná. Je možné, že by na základě podání vysvětlení sděleného řidiče mohly být získány poznatky, které by vedly k zahájení řízení s jinou osobou, případně k odložení věci, potenciální získání takových poznatků však nepostačuje k závěru o nezbytnosti předmětného podání vysvětlení stěžovatelem pro další postup v řízení, neboť v řízení bylo postupováno i bez jejich získání. Rovněž nelze podání vysvětlení s odkazem na § 60 odst. 1 zákona o přestupcích vyžadovat po podezřelém ze spáchání přestupku toliko z důvodu, že správní orgán proti němu nedisponuje žádným procesně použitelným přímým důkazem, neboť takový postup se ocitá v přímém rozporu se zásadou zákazu sebeobviňování či sebeusvědčování dle čl. 37 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (srov. obecné závěry o zneužití institutu podání vysvětlení v nálezu Ústavního soudu ze dne 18. 2. 2010, sp. zn. I. ÚS 1849/08).“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 9. 2019, č. j. 8 As 243/2017 - 36; obdobně k institutu předvedení srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 1. 2020, č. j. 9 As 260/2018 - 21). V tomto ohledu je tedy nutné právní názor krajského soudu korigovat, uvedené však nemá vliv na zákonnost jeho rozsudku.

[31] Nejvyšší správní soud má tedy (ve shodě se závěrem krajského soudu) za to, že odložení přestupkové věci bylo předčasné, neboť magistrát neučinil nezbytné kroky ke zjištění pachatele přestupku. Zároveň však nebyly splněny podmínky pro projednání správního deliktu s žalobkyní jako provozovatelem vozidla podle § 125f odst. 4 písm. a) zákona o silničním provozu, neboť existovaly skutečnosti odůvodňující zahájení řízení o přestupku proti určité osobě (žalobkyní označenému řidiči).

IV. Závěr a náklady řízení

[32] Nejvyšší správní soud dospěl ze všech shora uvedených důvodů k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle § 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s. zamítl.

[33] Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 1 věta první ve spojení s § 120 s. ř. s., podle kterého, *(n)estano-ví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci*

plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti. Žalobkyně sice náhradu nákladů neuplatnila, Nejvyšší správní soud však ze spisu zjistil, že jí náklady v souvislosti s řízením o kasační stížnosti vznikly. Soud proto žalobkyni přiznal náhradu nákladů řízení.

[34] Náklady řízení o kasační stížnosti procesně úspěšné žalobkyně tvoří odměna jejího zástupce za jeden úkon právní služby, tj. vyjádření ke kasační stížnosti [§11 odst. 1 písm. d) ve spojení s § 7 bodem 5 a § 9 odst. 4 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „advokátní tarif“)], činí 3100 Kč a náhrada hotových výdajů ve výši 300 Kč [§ 13 odst. 4 advokátního tarifu]. Advokát je plátcem daně z přidané hodnoty, proto je třeba k nákladům zastoupení připočíst částku představující tuto daň ve výši 714 Kč (§ 57 odst. 2 s. ř. s.). Stěžovateli tedy bylo uloženo zaplatit žalobkyni na náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti celkem částku 4114 Kč.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 29. května 2020

JUDr. Karel Šimka
předseda senátu